

Dokumentnummer S2024/02012

Svar på remiss: En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas Ds 2024:30

Region Blekinge har valt att utgå från utredningens sammanfattning och hur dess förslag påverkar samverkan mellan hälso- och sjukvården, tandvården och socialtjänsten. Synpunkter på förslagen har inhämtats från representanter inom vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomskliniken, lokalt programområde barn och ungas hälsa, barnrättsstrateg, folkhälsstrateg, samordnare för samsjuklighetsutredningen samt utvecklingsledare inom tandvården.

Skyldighet att i vissa fall särskilt överväga behov av insatser och särskilda föreskrifter

Region Blekinge konstaterar att utredningen inte övervägt hur förslagen i LIV som rör missbruksvård samspelar med de förslag som föreslås i Samsjuklighetsutredningen (SOU 2023:5).

Uppföljning och kontroll

Region Blekinge konstaterar att utredningen inte redogör för om och hur omvårdnadsbrister relaterat till hälso- och sjukvård och tandvård ska följas upp av socialtjänsten. Region Blekinge ser ett behov av förtydligande kring hur uppföljning och kontroll av insatser kopplat till brister relaterat till hälso- och sjukvård samt tandvård. Region Blekinge ser även ett behov av förtydligande kring vilka sekretessbrytande bestämmelser mellan hälso- och sjukvård, tandvård och socialtjänst som ska gälla. Inom hälso- och sjukvård och tandvård upplever man att det finns en otydlighet kring tolkningen när och hur sekretessbrytande bestämmelser gäller.

Provtagning av nykterhet och drogfrihet

Region Blekinge ser att förslaget är otydligt kring vem som ansvarar för provtagning av nykterhet och drogfrihet. Det finns i förslaget ingen tydlighet kring vem som ska ansvara för genomförandet och vem som ansvarar för finansieringen av provtagningen. För närvarande finns det nationellt olika överenskommelser mellan kommuner och regioner kring genomförande av provtagning. Utredningen gör heller ingen hänvisning till de förslag som tagits fram i samsjuklighetsutredningen där hälso- och sjukvården föreslås överta en stor del av socialtjänstens insatser inom missbruksvården.

Kontroll med hjälp av elektronisk övervakning

Region Blekinge ser inte att en barnrättskonsekvensanalys kopplats till detta förslag. Region Blekinge ställer sig därför tveksamma till förslaget ur ett barnrättsperspektiv. Region Blekinge ser att förslaget inte behandlat vilka konsekvenser elektronisk övervakning får för de barn som är under 15 år. Det saknas tydlighet om detta i praktiken kommer innebära fler ingripande insatser alternativt fler tvångsinsatser för barn under 15 år.

Beslut till vårdnadshavare ska få förenas med vite

Region Blekinge ställer sig positiva till att barnbidraget inte dras in som en konsekvens av bristande efterlevnad. Region Blekinge ställer sig positiva till att utredningen tagit till sig det resultat som Danmarks utvärdering av indraget barnbidrag visat.

Region Blekinge ser risker med att vite kan leda till en ökad social utsatthet för familjerna samt att socialnämndens samarbete tillsammans med familjerna kan skadas. Region Blekinge saknar även ett barnrättsligt perspektiv på konsekvenser för eventuella syskon. Region Blekinge förespråkar att det genomförs en konsekvensanalys vid socialnämndens beaktande om vite och om det kan göras utan att det får ekonomiska konsekvenser för eventuella syskon. Region Blekinge ser en risk att syskon exempelvis inte kan medverka i prosociala aktiviteter då det på grund av vitet saknas ekonomiska medel.

Region Blekinge delar den oro som utredarna beskriver kring hur efterlevnadskrav kan bli kontraproduktivt och kan leda till negativa konsekvenser för det enskilda barnet.

Föräldrar ska få rätt till tillfällig föräldrapenning vid deltagande i insatser i öppna former

Region Blekinge ställer sig positiva till detta förslag då vårdnadshavares möjlighet att delta i öppna insatser inte ska begränsas av ekonomisk möjlighet att vara frånvarande från sitt arbete.

Kapitel 18 förslagets konsekvenser

Region Blekinge ser att Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens eventuella ökade kostnader saknas i dessa beräkningar. Detta rör sig om kostnader så som för eventuella läkarundersökningar, provtagning/drogtest och uppföljning av insatser kopplade till omsorgssvikt.

Region Blekinges övriga synpunkter

Tidiga samordnade insatser

Idag finns det mycket kunskaper kring när tidiga insatser behöver sättas in (Heckman, 2025; Daniëlsdóttir & Ingudóttir, 2020). Inom barnhälsovården ser man goda effekter av att samarbeta med socialtjänsten tidigt i barnets liv, ett exempel på ett sådant samarbete/insats är BarnSäkert. Ur det perspektivet hade Region Blekinge

gärna sett ett tydligare fokus på att inkludera fler hälsofrämjande och förebyggande insatser:

- när barn och unga riskerar att hamna i kriminalitet och brottslighet
- när föräldrar sviktar i sin grundläggande omsorg

I utredningen saknar Region Blekinge förslag kring ökad samverkan med hälso- och sjukvården.

Grundläggande omsorg

Region Blekinge ser gärna ett förtydligande kring den definition av grundläggande omsorg som utredningen presenterar på sidan 214 och hur det relaterat till de insatser och kontakter som ges av både hälso- och sjukvården och tandvården, exempelvis när vårdnadshavare och barn uteblir vid besök hos barnhälsovården och tandvården eller uteblir vid uppföljningsbesök inom barn och ungdomspsykiatri.

Barnrättsperspektivet i utredningens genomförande

Regionen ser det positivt att synpunkter från barn och unga med erfarenheter av kontakter med socialtjänsten har inhämtats genom en s.k. barnhearing som barnrättsorganisationen Maskrosbarn bistått utredningen att genomföra. Region Blekinge ser det positivt att uppgifter som framkommit vid barnhearingen redovisas löpande i utredningen. Tilläggsuppdraget (S2024/00873) var inte beslutat då barnhearingen genomfördes varför frågor med anknytning till den delen av uppdraget inte har behandlats, vilket Region Blekinge anser är en brist ur ett barnrättsperspektiv.

Synpunkterna är sammanställda av folkhälsostrateger Anna Johnson och Carina Andersson på enheten för kvalitet och utveckling.